

Na osnovu člana 39. stav (1), a u vezi sa čl. 21. i 22. Zakona o komunikacijama ("Službeni glasnik BiH", br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12) i tačkom 3.5. Odluke o usvajanju Politike sektora elektronskih komunikacija Bosne i Hercegovine za period 2017 – 2021. godine i Akcionog plana za realizaciju Politike ("Službeni glasnik BiH", broj 46/17), Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine, na 38. sjednici održanoj dana 29.8.2018. godine, donijelo je

PRAVILO 88/2018 **O ODVOJENOM RAČUNOVODSTVU**

DIO PRVI – UVODNE NAPOMENE

Član 1. (Predmet)

- (1) Pravilom o odvojenom računovodstvu (u daljem tekstu: Pravilo) propisuje se okvir za pripremu i sastavljanje regulatornih finansijskih izvještaja i regulatorne računovodstvene dokumentacije te obaveza i način dostavljanja istih Regulatornoj agenciji za komunikacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) od strane proglašenih operatora sa značajnom tržišnom snagom, a neophodnih za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije.
- (2) Proglašeni operator je operator kojeg je Agencija proglasila operatorom sa značajnom tržišnom snagom (u daljem tekstu: SMP operator) na relevantnom tržištu i nametnula mu obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova te operator koji ima obavezu određivanja troškovno usmjerenih cijena.
- (3) Odvojeno računovodstvo je sistemsko odvajanje prihoda, troškova, imovine i obaveza po poslovnim jedinicama regulisanog operatora, tržištima (grupama usluga) ili uslugama vertikalno integrisanog operatora te izvještavanje o tome odvajanju.
- (4) Računovodstvo troškova (troškovno računovodstvo) je skup pravila koja se moraju primjenjivati prilikom alokacije prihoda, troškova, imovine i obaveza na pojedinačne aktivnosti, grupe usluga i usluge u svrhu odvojenog računovodstva.

Član 2. (Definicije)

U smislu Pravila koriste se sljedeći pojmovi:

- (1) **Koncept održanja finansijskog kapitala** je princip po kojem se dobiti/gubici revalorizacije osnovnih sredstava uključuju u godišnje kapitalne troškove, čime se obezbjeđuje da vrijednost ulaganja dioničara na kraju obračunskog perioda ostane na istom nivou kao na početku obračunskog perioda;
- (2) **Maloprodajna usluga** je telekomunikaciona usluga koju krajnji korisnici koriste ili zahtijevaju za vlastitu upotrebu;
- (3) **Mrežni elementi** (engl. Network Component – NC) su osnovna sredstva koja služe za prenos, komutaciju (engl. switching) i rutiranje te druga mrežna oprema i sistemi koji se koriste za pružanje usluga;
- (4) **Neto knjigovodstvena vrijednost** (engl. Net Book Value – NBV) je bruto knjigovodstvena vrijednost osnovnog sredstva umanjena za iznos akumulirane amortizacije po računovodstvu istorijskih troškova

- (5) **Obracun troškova na bazi aktivnosti** (engl. Activity Based Costing – ABC) je pristup obračunu troškova koji omogućava uspostavljanje uzročnih odnosa između troškova, prihoda, osnovnih sredstava i kratkoročnih obaveza i grupa usluga ili usluga koje odražavaju stvarnu potrošnju resursa potrebnih za pružanje grupa usluga ili usluga. Alokacija troškova se vrši korištenjem određenih nosilaca troškova;
- (6) **Operator sa značajnom tržišnom snagom** (engl. Significant Market Power – SMP operator) je telekomunikacioni operator koji samostalno ili s drugima ima dominantnu poziciju, odnosno poziciju ekonomske snage koja mu daje moć da se u značajnoj mjeri ponaša nezavisno od konkurenata, potrošača ili krajnjih korisnika;
- (7) **Potpuno alocirani troškovi** (engl. Fully Allocated Costing – FAC) je pristup alokaciji troškova prema kojem se svi troškovi nastali pružanjem usluga alociraju na te usluge. Ukupni troškovi nastali pružanjem više usluga alociraju se na te usluge proporcionalno njihovoj upotrebi;
- (8) **Transferne naknade** – cijene koje primjenjuje ili za koje se smatra da treba primjenjivati telekomunikacioni operator interno, za usluge koje se koriste kao input za pružanje drugih usluga istog operatora;
- (9) **Troškovni centar** (engl. Cost Centre – CC) – segment preduzeća koji stvara troškove, ali direktno ne stvara prihode (npr. računovodstvo, finansije, održavanje i pravni odjel).

Svaki termin koji se koristi u RFI i RRD ima isto značenje kao termini koji se koriste u Zakonu o komunikacijama BiH (u daljem tekstu: Zakon), propisima Agencije ili u Pravilu.

- (1) Metode koje se koriste za alokaciju prihoda, troškova, imovine i obaveza moraju biti transparentne, što znači da se prihodi, troškovi, imovina i obaveze koji se direktno alociraju na grupe usluga ili usluge moraju voditi odvojeno od onih koji se alociraju indirektno.
- (2) Regulatorna dokumentacija koja opisuje metodologiju i proces alokacije mora biti potpuna i sveobuhvatna jer nedostaci i greške mogu ozbiljno ugroziti pouzdanost RFI.

POGLAVLJE II – SPECIFIČNI PRINCIPI REGULATORNOG RAČUNOVODSTVA Odjeljak A. Alokacija

Član 10.

(Pojam alokacije)

Alokacija je postupak kojim se prihodi, troškovi, imovina i obaveze, koji su evidentirani u sistemu finansijskog računovodstva proglašenog operatora, raspodjeljuju na različite grupe usluga i usluge prema principima uzročnosti, objektivnosti, dosljednosti, nediskriminacije i transparentnosti.

Član 11.

(Način alokacije)

- (1) Alokacija prihoda, troškova, imovine i obaveza na uzročnike nastanka, proizvode i usluge koji su uzrokovali troškove, prihode, imovinu i obaveze, može biti:
 - a) direktna i
 - b) indirektna.
- (2) Direktna alokacija se koristi kada se prihodi, troškovi, imovina i obaveze mogu u potpunosti, direktno i nedvosmisleno povezati s određenom aktivnosti, proizvodom ili uslugom.
- (3) Prihodi se većinom mogu direktno alocirati na proizvod ili uslugu koja ih je uzrokovala, na osnovu računovodstvenih evidencija i podataka iz sistema obračuna i naplate. U slučajevima kada direktna alokacija prihoda nije moguća (npr. paketi usluga), prihode treba alocirati na osnovu uzročnosti.
- (4) Kada direktna alokacija nije moguća, koriste se metode indirektna alokacije zasnovane na uzročnoj vezi između troškova i aktivnosti ili usluga koje izazivaju takvu vrstu troškova, kao što je ABC metoda "troškovi zasnovani na aktivnostima" (engl. Activity Based Costing – ABC) ili metoda alokacije preko ključeva.
- (5) Troškovi, imovina i obaveze koji se ne mogu alocirati indirektno po principu uzročnosti na način iz stava (4) ovog člana, alociraju se prema indirektnoj metodi jednako proporcionalnog dodatka.
- (6) Troškovi se direktno alociraju na proizvode i usluge tamo gdje je to nedvosmisleno moguće. Svi drugi troškovi se alociraju indirektno.

Odjeljak B. Hijerarhija alokacije

Član 12.

(Proces alokacije)

- (1) Alokacija je složen proces koji se provodi hijerarhijski u više faza. Svaka faza uključuje direktne i indirektna alokacije.
- (2) Broj faza, kao i broj alokacija u svakoj fazi je specifičan za svakog proglašenog operatora i zavisi od veličine proglašenog operatora, njegove strukture i organizacije, topologije mreže, broja i vrste usluga koje pruža i slično.
- (3) Proces alokacije se provodi najmanje u tri faze. Proglašeni operator može predložiti i dodatne faze ukoliko smatra da bi to poboljšalo kompletan proces alokacije, što je potrebno obrazložiti i dokumentovati.

Član 13.

(Faza jedan procesa alokacije)

- (1) Faza jedan alokacije je grupisanje troškova, imovine i obaveza u troškovne grupe koje predstavljaju: pojedinačne aktivnosti ili grupe aktivnosti, pojedinačna sredstva ili grupe sredstava, pojedinačne obaveze ili grupe obaveza ili predstavljaju troškove specifičnih karakteristika, kao što su troškovi koji se mogu direktno alocirati ili ne podliježu obavezno odvojenog računovodstva.
- (2) Troškovne grupe se mogu grupisati u sljedeće kategorije:

- a) **aktivnosti vezane za mrežu** u koju se grupišu svi operativni troškovi koji su povezani s aktivnostima koje se odnose na mrežu, kao što su: planiranje, razvoj, funkcionisanje i održavanje mreže ili tehnička pomoć;
- b) **sredstva vezana za mrežu** u koju se grupišu svi kapitalni troškovi koji su povezani sa sredstvima kao što su telekomunikaciona oprema ili zemljište i objekti povezani s mrežom. U ovoj grupi se moraju jasno razdvojiti i prikazati grupe troškova po mrežnim tehnologijama i klasama sredstava;
- c) **aktivnosti koje nisu povezane s mrežom** u koju se grupišu svi operativni troškovi koji su povezani s aktivnostima koje nisu u vezi s mrežom, kao što su, na primjer, maloprodajne aktivnosti koje uključuju marketing, prodaju ili podršku krajnjim korisnicima;
- d) **sredstva koja nisu povezana s mrežom** u koju se grupišu svi kapitalni troškovi koji se odnose na sredstva koja nisu povezana s mrežom, kao što su zemljište i objekti koji se koriste za potrebe prodaje te računarska oprema i vozila koja se koriste za potrebe prodaje, a ne odnose se na mrežu. U ovoj grupi se moraju jasno razdvojiti i prikazati grupe troškova po klasama sredstava;
- e) **aktivnosti vezane za podršku** u koju se grupišu svi operativni troškovi koji se odnose na aktivnosti koje su zajedničke za funkcionisanje mreže i ostale funkcije koje nisu u vezi s mrežom, kao što su administrativne aktivnosti koje se odnose na ljudske resurse, finansijsko planiranje i upravu;
- f) **sredstva vezana za podršku** u koju se grupišu svi kapitalni troškovi za sredstva koja se zajednički koriste za funkcionisanje mreže i funkcije koje nisu povezane s mrežom, kao što su objekti i informacioni sistemi koji se koriste za zajedničke aktivnosti podrške. U ovoj grupi se moraju jasno razdvojiti različite klase sredstava;
- g) **direktno alocirani troškovi** u koju se grupišu svi troškovi koji se mogu direktno alocirati na grupe usluga ili usluge;
- h) **troškovi obrtnih sredstava** u koju se grupišu relevantni troškovi obrtnih sredstava kao što su troškovi koji se mogu odnositi na obaveze, potraživanja i gotovinu ili gotovinske ekvivalente;
- i) **pozicije koje se ne uključuju** u koju se grupišu troškovi, imovina i obaveze koji nisu povezani s telekomunikacionim uslugama koje pruža proglašeni operator i troškovi koji su povezani s telekomunikacionim uslugama koje pruža proglašeni operator, ali koji će biti isključeni iz grupe usluga ili usluge prilikom računovodstvenog odvajanja, navedene u ANEKSU XIV. Pravila.

Član 14.

(Faza dva procesa alokacije)

- (1) Faza dva predstavlja drugi korak procesa alokacije u kojem se troškovi, sredstva i obaveze iz faze jedan, isključujući "pozicije koje se ne uključuju" prema tački i) stav (2) član 13 u fazi jedan procesa alokacije, alociraju na sljedeće troškovne grupe:
 - a) **mrežni elementi** – uključuje sve troškove koji se odnose na mrežne funkcionalne elemente, kao što su prenos, komutacija i druga mrežna oprema i sistemi. Troškovi u ovoj grupi se odnose na troškove mrežnih elemenata koji se ne mogu direktno alocirati na pojedinačnu uslugu zato što se isti mrežni element koristi za pružanje više različitih usluga. Također, u

ovoj grupi se moraju jasno razdvojiti i prikazati grupe troškova po mrežnim tehnologijama.

- b) **maloprodajne funkcije** – uključuje sve troškove koji se odnose na funkcije maloprodaje, kao što su marketing, prodaja, naplata, briga o krajnjim korisnicima i slično. U ovoj grupi je potrebno jasno odvojiti troškove koji odgovaraju različitim uslugama ili različitim tržišnim segmentima, kao što su npr. fizička i pravna lica, ako je primjenjivo.
 - c) **direktno alocirani troškovi** – operativni i kapitalni troškovi koji se mogu direktno alocirati na grupe usluga ili usluge po principu uzročnosti.
 - d) **opći troškovi** – operativni i kapitalni troškovi za koje se ne može utvrditi način alokacije po principu uzročnosti. Ukupni iznos ovih troškova ne smije prelaziti iznos od 10% ukupnih troškova, osim u slučaju da proglašeni operator dostavi adekvatno obrazloženje za prekoračenje ovog praga.
 - e) **ostali troškovi** – operativni i kapitalni troškovi koji nisu povezani s telekomunikacionim uslugama koje pruža proglašeni operator i troškovi koji su povezani s telekomunikacionim uslugama koje pruža proglašeni operator, ali koji ne uključuju grupe usluga i usluge koje podliježu obavezi odvojenog računovodstva ili se iz nekog razloga ne mogu alocirati u svrhu odvojenog računovodstva.
- (2) Troškovi koji se alociraju na mrežne elemente pripisuju se veleprodajnim i maloprodajnim uslugama na osnovu faktora rutiranja uz upotrebu ruting tabela, uzimajući u obzir količinu usluge (minute, MB i sl.) koja koristi određeni mrežni element. Kako bi se odredila ukupna upotreba mrežnog elementa, proglašeni operator identifikuje usluge koje koriste mrežni element i faktore rutiranja za te usluge.
- (3) U slučajevima kada se isti mrežni element koristi za pružanje različitih usluga koje se mjere različitim jedinicama (kao što su, npr., minute i MB), proglašeni operator mora pretvoriti ove različite jedinice u zajedničku, kako bi bilo moguće izračunati prosječni trošak mrežnog elementa po jedinici usluge.
- (4) Prosječni jedinični trošak mrežnog elementa se računa prema sljedećoj formuli:

$$NCAUC = \frac{NCC}{\sum_{i=1}^n ARFi \times SVi}$$

gdje je:

NCAUC – prosječni trošak mrežnog elementa po jedinici usluge

NCC – ukupni troškovi mrežnog elementa

ARFi – prosječan faktor rutiranja za uslugu i

SVi – obim usluge i (broj minuta, MB, itd.)

i – usluga pružena preko relevantnog mrežnog elementa.

Član 15.

(Faza tri procesa alokacije)

- (1) Faza tri je posljednji korak procesa alokacije čiji je cilj alokacija troškova, sredstava i obaveza iz faze dva na grupe usluga i pojedinačne usluge, kao što slijedi:
- a) grupe usluga koje podliježu obavezi odvojenog računovodstva i računovodstva troškova prema Pravilu i drugim relevantnim aktima Agencije;
 - b) veleprodajne usluge koje podliježu obavezi odvojenog računovodstva i računovodstva troškova prema Pravilu i drugim relevantnim aktima Agencije;

- c) druge veleprodajne usluge su veleprodajne usluge koje ne podliježu obavezi odvojenog računovodstva i računovodstva troškova prema Pravilu i drugim propisima Agencije;
- d) maloprodajne usluge koje podliježu obavezi odvojenog računovodstva i računovodstva troškova prema Pravilu i drugim aktima Agencije. Proglašeni operator mora jasno odvojiti različite usluge ili različite tržišne segmente, kao što su, npr., fizička i pravna lica, ako je primjenjivo – obezbijedit će se jasno odvajanje različitih usluga i korisničkih grupa;
- e) druge maloprodajne usluge su maloprodajne usluge koje ne podliježu obavezi odvojenog računovodstva i računovodstva troškova prema Pravilu i drugim propisima Agencije.

- (2) Maloprodajni troškovi, sredstva i obaveze se alociraju na relevantne maloprodajne usluge na osnovu troškovne uzročnosti.

- (3) Ostali troškovi se alociraju na relevantne maloprodajne i veleprodajne usluge metodom jednako proporcionalnog dodatka u odnosu na troškove alocirane na osnovu uzročnosti.

DIO TREĆI – RAČUNOVODSTVO TROŠKOVA ZA POTREBE ODVOJENOG RAČUNOVODSTVA POGLAVLJE I – RAČUNOVODSTVO ISTORIJSKIH TROŠKOVA (HCA)

Član 16.

(Pojam računovodstva istorijskih troškova)

- (1) Računovodstvo istorijskih troškova (engl. Historic Cost Accounting – u daljem tekstu: HCA) je računovodstveni pristup prema kojem se osnovna sredstva vrednuju i amortizuju u skladu s bruto knjigovodstvenom vrijednošću.
- (2) Prilikom vrednovanja osnovnih sredstava na prema HCA, ne uzima se u obzir utjecaj inflacije na vrijednost imovine, troškova i angažovanog kapitala.
- (3) RFI koji se pripremaju prema HCA se temelje na podacima iz statutarog računovodstva proglašenog operatora uz upotrebu metodologije alokacije prema Pravilu.
- (4) U RFI koji se pripremaju prema HCA se uključuju osnovna sredstva koja imaju pozitivnu neto knjigovodstvenu vrijednost na početku obračunskog perioda i osnovna sredstva aktivirana tokom obračunskog perioda. Ne uključuju se osnovna sredstva koja su potpuno amortizovana na početku obračunskog perioda.

Član 17.

(Trošak prema HCA)

Trošak koji se alocira na uslugu, prema HCA, sadrži:

- a) operativne troškove,
- b) troškove amortizacije,
- c) troškove kapitala.

Član 18.

(Određivanje troška prema HCA)

- (1) U slučajevima kad se troškova osnovica određuje prema HCA uz primjenu metodologije potpuno alociranih troškova (engl. Fully Allocated Costing, u daljem tekstu: FAC), ukupni trošak usluge se određuje prema formuli:

$$THC = OPEX + HCD + CoC = OPEX + HCD + (WACC * MCE)$$

gdje je:

THC – ukupan trošak po računovodstvu istorijskih troškova

OPEX – operativni troškovi iz statutarog računovodstva proglašenog operatora, alocirani na uslugu

HDC – amortizacija po računovodstvu istorijskih troškova obračunata za posmatrani period iz statutarog računovodstva proglašenog operatora
WACC – ponderisani prosječni trošak kapitala
MCE – prosječna vrijednost angažovanog kapitala, alocirana na uslugu
CoC – troškovi kapitala.

- (2) Operativni troškovi i amortizacija prema HCA su oni troškovi koji se evidentiraju u statutarom računovodstvu proglašenog operatora.
- (3) Amortizacija prema HCA se obračunava prema bruto knjigovodstvenoj vrijednosti imovine, a neto knjigovodstvena vrijednost imovine se dobije kad se od bruto knjigovodstvene vrijednosti oduzme akumulirana amortizacija. Amortizacija prema HCA za određenu uslugu se računa na osnovu vrijednosti osnovnih sredstava alocirane na tu uslugu.
- (4) Trošak kapitala se izračunava kao proizvod prosječne vrijednosti angažovanog kapitala (MCE) i ponderisanog prosječnog troška kapitala (engl: Weighted Average Cost of Capital – u daljem tekstu: WACC). Agencija posebnim propisom određuje WACC.

Član 19.

(Prosječna vrijednost angažovanog kapitala – MCE)

- (1) Prosječna vrijednost angažovanog kapitala za pojedinačnu uslugu se određuje na osnovu vrijednosti: osnovnih sredstava, obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza alociranih na tu uslugu prema sljedećoj formuli:

$$MCE = NBV_{avg} + WC_{avg} = \frac{NBV_t - 1 + NBV_t}{2} + \left(\frac{\sum_{i=1}^{12} CA}{12} - \frac{\sum_{i=1}^{12} CL}{12} \right)$$

gdje je:

MCE – prosječna vrijednost angažovanog kapitala

NBV_{avg} – prosječna vrijednost neto knjigovodstvene vrijednosti osnovnog sredstva

WC_{avg} – prosječna vrijednost obrtnog kapitala vezanog za pojedinačnu uslugu

NBV_t – neto knjigovodstvena vrijednost osnovnih sredstava (alocirana na pojedinačnu uslugu) na početku obračunskog perioda

NBV_t – neto knjigovodstvena vrijednost osnovnih sredstava (alocirana na pojedinačnu uslugu) na kraju obračunskog perioda

CA – vrijednost obrtnih sredstava (alociranih na pojedinačnu uslugu) na kraju svakog kalendarskog mjeseca

CL – vrijednost kratkoročnih obaveza (alociranih na pojedinačnu uslugu) na kraju svakog kalendarskog mjeseca

i – kalendarski mjesec.

- (2) Da bi se izbjegao mogući utjecaj fluktuacije (značajne promjene na kraju godine) na prosječnu vrijednost angažovanog kapitala uključenog u kalkulaciju troškova usluge, potrebno je:

- a) prosječnu neto knjigovodstvenu vrijednost osnovnih sredstava izračunati kao aritmetičku sredinu neto knjigovodstvene vrijednosti osnovnih sredstava na početku i na kraju obračunskog perioda
- b) prosječnu vrijednost obrtnog kapitala izračunati kao razliku između aritmetičke sredine obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza, koji se računaju kao zbir salda na kraju svakog kalendarskog mjeseca u okviru obračunskog perioda, podijeljen brojem kalendarskih mjeseci u obračunskom periodu.

- (3) Prosječna vrijednost obrtnog kapitala koja je manja od nule se neće uzimati u obzir prilikom računanja prosječne vrijednosti angažovanog kapitala.

POGLAVLJE II – RAČUNOVODSTVO TEKUĆIH TROŠKOVA (CCA)

Član 20.

(Pojam računovodstva tekućih troškova)

- (1) Računovodstvo tekućih troškova (engl. Current Cost Accounting – u daljem tekstu: CCA) je računovodstveni pristup prema kojem se osnovna sredstva vrednuju, procjenjuju i amortizuju u skladu s tekućom tržišnom vrijednošću, uz očuvanje vrijednosti operativnog ili finansijskog kapitala proglašenog operatora.
- (2) Prema CCA, osnovna sredstva se procjenjuju i amortizuju na osnovu tekuće vrijednosti, čak i u slučajevima kad se usluge pružaju preko stare mreže, te je potrebno izvršiti svođenje knjigovodstvene vrijednosti osnovnog sredstva na tržišnu vrijednost (u daljem tekstu: revalorizacija osnovnih sredstava).
- (3) U RFI pripremljene prema CCA se uključuju samo osnovna sredstva koja imaju pozitivnu vrijednost neto troška zamjene na početku obračunskog perioda i osnovna sredstva aktivirana tokom obračunskog perioda. Ne uključuju se osnovna sredstva koja su potpuno amortizovana na početku obračunskog perioda.
- (4) Proglašeni operator priprema RFI prema CCA na način da primjenjuje iste principe alokacije kao kad priprema RFI po HCA, koristeći vrijednost osnovnih sredstava prema stavu (2) ovog člana.
- (5) Kad primjena CCA stvara nepredviđene gubitke ili dobitke (materijalne promjene u vrijednosti osnovnih sredstava prema CCA naspram HCA), odvojeno će se identifikovati i tretirati, u skladu sa smjernicama Agencije.
- (6) Gdje je primjenjivo, proglašeni operator uzima u obzir zaostalu amortizaciju i bruto dobitak ili gubitak revalorizacije osnovnih sredstava da bi iskazao prilagođavanje u skladu s principom očuvanja vrijednosti finansijskog kapitala.
- (7) Koncept očuvanja vrijednosti finansijskog kapitala je princip po kojem se dobiti ili gubici revalorizacije osnovnih sredstava uključuju u godišnje kapitalne troškove, čime se obezbjeđuje da vrijednost ulaganja dioničara na kraju obračunskog perioda ostane na istom nivou kao na početku obračunskog perioda.
- (8) Također, prema CCA se obračunavaju i otuđenja i otpisi izvršeni u toku obračunskog perioda.
- (9) Proglašeni operator jasno navodi u dokumentu o metodologiji procjene osnovnih sredstava detaljnu metodologiju revalorizacije te kako se otuđenja i otpisi tretiraju u okviru RFI prema CCA.

Odjeljak A. Trošak prema CCA

Član 21.

(Trošak prema CCA)

- (1) Trošak koji se alocira na uslugu, prema CCA, sadrži:
 - a) operativne troškove,
 - b) troškove amortizacije,
 - c) zaostalu amortizaciju,
 - d) bruto dobitak ili gubitak revalorizacije,
 - e) troškove kapitala.
- (2) U slučajevima kada se troškovna osnovica određuje prema CCA, uz upotrebu FAC računovodstvene metodologije, ukupni trošak usluge se određuje prema formuli:

$$TCC = OPEX + CCD + BD + GHG/L + CCoc$$

$$= OPEX + CCD + BD + GHG/L + (WACC * MCCE)$$

gdje je:

TCC – ukupan trošak usluge po računovodstvu tekućih troškova

OPEX – operativni troškovi iz statutarog računovodstva proglašenog operatora, alocirani na uslugu

CCD – amortizacija po računovodstvu tekućih troškova

BD – zaostala amortizacija

GHG/L – bruto dobitak ili gubitak revalorizacije osnovnih sredstava

CCoC – trošak kapitala po računovodstvu tekućih troškova

WACC – ponderisani prosječni trošak kapitala

MCCE – prosječna vrijednost angažovanog kapitala prema CCA, alociranog na uslugu.

- (3) Operativni troškovi u smislu CCA su isti kao i operativni troškovi u smislu HCA, osim u slučajevima kada se koristi moderni ekvivalent osnovnog sredstva kao metod revalorizacije, jer su tada potrebna usklađivanja vrijednosti.

Odjeljak B. Bruto trošak zamjene osnovnog sredstva (GRC)

Član 22.

(Pojam bruto troška zamjene)

- (1) Bruto trošak zamjene (engl. Gross Replacement Cost – u daljem tekstu: GRC) je iznos koji bi trebalo platiti za nabavku i instalaciju novog osnovnog sredstva iste funkcionalnosti i kapaciteta kao postojeće osnovno sredstvo, uzimajući u obzir promjene u tehnologiji i vrijeme nabavke sredstva. GRC se određuje na osnovu tekućih tržišnih cijena i tekuće tehnologije.
- (2) Metoda koja se koristi za određivanje GRC se može razlikovati u zavisnosti od sredstva koje se revalorizuje.

Član 23.

(Metode određivanja GRC osnovnih sredstava)

Proglašeni operator prilikom određivanja GRC osnovnih sredstava koristi jednu od sljedećih metoda:

- a) istorijski trošak,
- b) indeksaciju,
- c) apsolutno vrednovanje,
- d) moderni ekvivalent imovine.

Član 24.

(Istorijski trošak)

- (1) Revalorizacija osnovnih sredstava po metodi istorijskog troška se koristi za obračun tekućih cijena u sljedećim slučajevima:
 - a) kad se očekuje da vrijednosti istorijskog i tekućeg troška budu slične,
 - b) kad osnovna sredstva imaju malu vrijednost ili kratak vijek trajanja,
 - c) kad nema tehnoloških promjena osnovnih sredstava,
 - d) kad cijene osnovnih sredstava nisu podložne značajnim promjenama,
 - e) kad korištenje istorijskog troška neće rezultirati materijalnim promjenama u rezultatima modela.
- (2) Proglašeni operator na osnovu principa iz stava (1) ovog člana odlučuje koja osnovna sredstva se vrednuju prema istorijskom trošku, pri čemu je dužan dostaviti obrazloženje.

Član 25.

(Indeksacija)

- (1) Indeksacija je metod revalorizacije osnovnih sredstava primjenom godišnjih indeksa promjene cijena (specifičnih za grupu osnovnih sredstava i zasnovana na stvarnim

cijenama koje je proglašeni operator platio) na istorijske cijene osnovnih sredstava, što će se koristiti u sljedećim slučajevima:

- a) kad nema tehnoloških promjena osnovnih sredstava,
 - b) kad proglašeni operator može dostaviti precizne informacije o osnovnim sredstvima i korištenim indeksima cijene,
 - c) kad su promjene cijene grupa osnovnih sredstava homogene.
- (2) Indeksacija se može koristiti za revalorizaciju sljedećih tipova osnovnih sredstava: kancelarijska oprema i potrošni materijal, računarska i IT oprema. Proglašeni operator na osnovu principa iz stava (1) ovog člana odlučuje koja osnovna sredstva se vrednuju prema metodu indeksacije, pri čemu je dužan dostaviti obrazloženje.

Član 26.

(Apsolutno vrednovanje)

- (1) Apsolutno vrednovanje za revalorizaciju osnovnih sredstava se računa na način da se pomnože tekuće tržišne cijene sa stvarnom količinom osnovnih sredstava, što se primjenjuje u sljedećim slučajevima:
 - a) kad se desila tehnološka promjena osnovnih sredstava, ali se ona i dalje mogu prometovati na tržištu,
 - b) kad proglašeni operator vodi pouzdanu bazu podataka s detaljnim informacijama o količini osnovnih sredstava,
 - c) kad se osnovna sredstva sastoje od različitih elemenata sa različitim promjenama cijene,
 - d) kad su dostupne pouzdane informacije o najnovijim cijenama predmetnih osnovnih sredstava.
- (2) Apsolutno vrednovanje se može koristiti za revalorizaciju sljedećih tipova osnovnih sredstava: kablovska kanalizacija i kablovi, komutacijska oprema, zgrade, prenosna oprema i oprema za napajanje, antenski tornjevi, oprema baznih stanica (MSC). Proglašeni operator na osnovu principa iz stava (1) ovog člana odlučuje koja osnovna sredstva se vrednuju prema metodi apsolutnog vrednovanja, pri čemu je dužan dostaviti obrazloženje.

Član 27.

(Moderni ekvivalent imovine – MEA)

- (1) Moderni ekvivalent imovine (engl. Modern Equivalent Asset – MEA) se koristi u slučaju kad se zbog tehnoloških promjena postojeća sredstva ne mogu zamijeniti identičnim sredstvima. U tom slučaju je GRC jednak modernom ekvivalentu imovine.
- (2) Moderni ekvivalent imovine se koristi u sljedećim slučajevima:
 - a) kad se desila značajna tehnološka promjena osnovnih sredstava (tehnologiju osnovnih sredstava koju trenutno koristi proglašeni operator ne bi koristio operator koji danas gradi svoju mrežu),
 - b) kad se postojeća osnovna sredstva ne mogu zamijeniti identičnim sredstvima.
- (3) U slučajevima kada, eventualno, postoji nekoliko modernih ekvivalenata imovine, proglašeni operator mora pružiti dovoljno dokaza da izabrani moderni ekvivalent osnovnog sredstva obezbjeđuje neophodan kapacitet i funkcionalnost po nižem diskontovanom trošku.
- (4) Kada se za revalorizaciju postojećih osnovnih sredstava koristi metoda modernog ekvivalenta imovine, moraju se uraditi usklađivanja vrijednosti, kako bi moderni ekvivalent imovine odgovarao postojećim osnovnim sredstvima prema kapacitetu i funkcionalnosti.
- (5) Proglašeni operator smanjuje vrijednost osnovnog sredstva kako bi izrazio veću funkcionalnost i manje operativne

troškove modernog ekvivalenta imovine. Svako smanjenje operativnih troškova zbog primjene metode modernog ekvivalenta imovine, treba prikazati u ukupnom trošku mrežnog elementa na koji se trošak odnosi i mora se uskladiti sa statutarim finansijskim izvještajima.

Odjeljak C. Bruto dobitak ili gubitak revalorizacije osnovnih sredstava – GHG/L

Član 28.

(Pojam bruto dobitka ili gubitka revalorizacije)

Bruto dobitak ili gubitak revalorizacije osnovnih sredstava (engl. Gross Holding gains/losses – u daljem tekstu: GHG/L) je razlika između GRC osnovnog sredstva na kraju obračunskog perioda i GRC osnovnog sredstva na početku obračunskog perioda uzrokovanog svođenjem vrijednosti osnovnog sredstva na njegovu tekuću tržišnu vrijednost te predstavlja nerealizovani dobitak ili gubitak uzrokovan povećanjem ili smanjenjem vrijednosti osnovnog sredstva. GHG/L može imati pozitivnu ili negativnu vrijednost.

Član 29.

(Određivanje GHG/L)

GHG/L se određuje za svaku kategoriju osnovnih sredstava prema sljedećoj formuli:

$$GHG/L = GRC_t - GRC_{t-1}$$

gdje je:

GHG/L – bruto dobitak/gubitak revalorizacije osnovnih sredstava

GRC_t – bruto trošak zamjene osnovnog sredstva ili kategorije osnovnog sredstva na kraju obračunskog perioda

GRC_{t-1} – bruto trošak zamjene osnovnog sredstva ili kategorije osnovnog sredstva na početku obračunskog perioda.

Odjeljak D. Amortizacija prema CCA

Član 30.

(Pojam amortizacije prema CCA)

(1) Amortizacija po računovodstvu tekućih troškova (CCD, engl. Current Cost Depreciation) za pojedinačno osnovno sredstvo se računa uzimajući u obzir GRC osnovnog sredstva, njegov korisni vijek kao i metod amortizacije korišten u statutarim izvještajima proglašenog operatora. GRC je ekvivalent bruto knjigovodstvene vrijednosti prema HCA.

(2) U cilju usaglašavanja s podacima iz statutarim izvještaja, amortizacija se razdvaja na:

- istorijsku amortizaciju (HD), koja je evidentirana u statutarom računovodstvu proglašenog operatora i
- dopunsku amortizaciju (SD), koja predstavlja dio amortizacije prema CCA i koja se odnosi na revalorizaciju osnovnog sredstva.

(3) Za osnovna sredstva koja se amortizuju po metodi linearne amortizacije, amortizacija prema CCA se računa po sljedećoj formuli:

$$CCD = \frac{GRC}{L}$$

gdje je:

CCD – amortizacija prema CCA

GRC – bruto trošak zamjene osnovnog sredstva

L – korisni vijek sredstva

(4) Za osnovna sredstva, koja su aktivirana ili otuđena tokom obračunskog perioda, amortizacija se obračunava na mjesečnom, sedmičnom ili dnevnom nivou.

Član 31.

(Zaostala amortizacija)

- Zaostala ili rezervna amortizacija (engl. Backlog Depreciation – u daljem tekstu: BD) predstavlja korekciju akumulirane amortizacije iz prethodnog perioda s ciljem njenog izjednačavanja s tekućom bruto vrijednošću sredstava koja su predmet procjene na bilansni dan (dan nove procjene).
- BD se određuje kao razlika između obračunske akumulirane amortizacije (tj. amortizacije koja bi bila obračunata kroz vijek trajanja osnovnih sredstava, da se uvijek obračunavala prema CCA) i akumulirane amortizacije koja je zapravo obračunata (ekvivalentna je obračunatoj amortizaciji na kraju prethodnog perioda plus amortizacija prema CCA za tekući period).
- Zaostala amortizacija može biti pozitivna i negativna, u zavisnosti od toga da li se vrijednost osnovnih sredstava povećala ili smanjila u protekloj godini.
- Zaostala amortizacija je jednaka nuli u slučajevima gdje nije bilo promjene vrijednosti osnovnih sredstava tokom godine.

Odjeljak E. Neto trošak zamjene – NRC

Član 32.

(Pojam neto troška zamjene)

- Neto trošak zamjene (engl. Net Replacement Cost – u daljem tekstu: NRC) je GRC umanjen za iznos akumulirane amortizacije prema CCA izračunate na osnovu GRC.
- Proglašeni operator računa neto vrijednost osnovnog sredstva, odnosno NRC, prema sljedećoj formuli:

$$NRC = GRC - AccCCD$$

gdje je:

NRC – neto trošak zamjene

GRC – bruto trošak zamjene

AccCCD – akumulirana amortizacija prema CCA.

Član 33.

(Određivanje NRC za kategoriju osnovnih sredstava)

- Za određivanje NRC za kategoriju osnovnih sredstava proglašeni operator može koristiti jednu od sljedećih metoda:
 - racio pristup,
 - pristup roll-forward.
- Metode iz stava (1) ovog člana se ne koriste za određivanje NRC za pojedinačna osnovna sredstva iz registra osnovnih sredstava proglašenog operatora.

Član 34.

(Racio pristup)

- Racio pristup je metoda za obračun NRC po CCA za posebnu kategoriju osnovnih sredstava koristeći odnos neto knjigovodstvene vrijednosti i bruto knjigovodstvene vrijednosti, prema sljedećoj formuli:

$$NRC = \left(\frac{NBV}{GBV} \right) \times GRC$$

gdje je:

NRC – neto trošak zamjene kategorije osnovnih sredstava

NBV – neto knjigovodstvena vrijednost kategorije osnovnih sredstava

GBV – bruto knjigovodstvena vrijednost kategorije osnovnih sredstava

GRC – bruto trošak zamjene kategorije osnovnih sredstava

- (2) Racio pristup se koristi u slučajevima kada je količina osnovnih sredstava u kategoriji relativno stabilna i kada je materijalni uticaj na GRC posljedica samo promjene cijena.

Član 35.

(Pristup roll-forward)

- (1) Pristup roll-forward za obračun NRC za kategoriju osnovnih sredstava koristi sljedeću formulu:

$$NRC = GRC - AccCCD = GRC - (AccCCD_{t-1} + CCD) \\ = GRC - [AccCCD_{t-1} + (HCD \times \left(\frac{GRC}{GBV}\right))]$$

gdje je:

NRC – neto trošak zamjene kategorije osnovnih sredstava
GRC – bruto trošak zamjene kategorije osnovnih sredstava

AccCCD – akumulirana amortizacija kategorije osnovnih sredstava prema CCA

AccCCD_{t-1} – akumulirana amortizacija kategorije osnovnih sredstava prema CCA na početku obračunskog perioda

CCD – amortizacija kategorije osnovnih sredstava prema CCA

HCD – amortizacija kategorije osnovnih sredstava prema CCA

GBV – bruto knjigovodstvena vrijednost kategorije osnovnih sredstava.

- (2) Pristup roll-forward se koristi u slučajevima gdje kategorija osnovnih sredstava ima potkategorije sa značajno različitim vijekom trajanja ili u slučaju značajne nabavke osnovnih sredstava za tekuću godinu.

Odjeljak F. Angažovani kapital prema CCA

Član 36.

(Prosječna vrijednost angažovanog kapitala prema CCA)

- (1) Tekuća prosječna vrijednost angažovanog kapitala za pojedinačnu uslugu se određuje na osnovu vrijednosti osnovnih sredstava, obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza, alociranih na tu uslugu, prema sljedećoj formuli:

$$MCCE = NRC_{avg} + WC_{avg} = \frac{NRC_{t-1} + NRC_t}{2} + \left(\frac{\sum_{i=1}^{12} CA}{12} - \frac{\sum_{i=1}^{12} CL}{12} \right)$$

gdje je:

MCCE – tekući prosječno angažovani kapital

NRCavg – prosječni neto trošak zamjene osnovnog sredstva

WCavg – prosječan obrtni kapital povezan s pojedinačnom uslugom

NRC_{t-1} – neto trošak zamjene osnovnih sredstava (alociran na pojedinačnu uslugu) na početku obračunskog perioda

NRC_t – neto trošak zamjene osnovnih sredstava (alociran na pojedinačnu uslugu) na kraju obračunskog perioda

CA – vrijednost obrtnih sredstava (alociranih na pojedinačnu uslugu) na kraju svakog kalendarskog mjeseca

CL – vrijednost kratkoročnih obaveza (alociranih na pojedinačnu uslugu) na kraju svakog kalendarskog mjeseca

i – kalendarski mjesec

- (2) Da bi se izbjegao mogući utjecaj fluktuacije (značajne promjene na kraju godine) na prosječne vrijednosti angažovanog kapitala uključenog u kalkulaciju troškova usluge, potrebno je:

- a) NRC osnovnih sredstava izračunati kao aritmetičku sredinu NRC osnovnih sredstava na početku i na kraju obračunskog perioda

- b) prosječan obrtni kapital izračunati kao razliku između aritmetičke sredine obrtnih sredstava po računovodstvu tekućih troškova i kratkoročnih obaveza po računovodstvu tekućih izračunatih kao zbir salda na kraju svakog kalendarskog mjeseca u okviru obračunskog perioda, podijeljen s brojem kalendarskih mjeseci u obračunskom periodu.

- (3) Vrijednost radnog kapitala korištena za svrhe CCA će imati istu vrijednost kao za svrhu HCA.

- (4) Prosječna vrijednost obrtnog kapitala koja je manja od nule se ne uzima u obzir prilikom računanja vrijednosti tekućeg prosječno angažovanog kapitala.

POGLAVLJE III – TROŠAK KAPITALA

Član 37.

(Pojam troška kapitala)

- (1) Trošak kapitala predstavlja oportunitetni trošak kapitala investiranog u mrežne elemente i druga povezana sredstva i ugrađen je u izradu troškovnih modela množenjem WACC-a s angažovanim kapitalom.

- (2) Trošak kapitala odražava sljedeće:
- prosječni ponderisani trošak obaveza operatora,
 - trošak kapitala koji se mjeri povratom koji očekuju dioničari uzimajući u obzir rizike povezane s korištenjem kapitala,
 - tržišne vrijednosti obaveza i kapitala.

Član 38.

(Stopa povrata na angažovani kapital)

- (1) Stopa povrata na angažovani kapital odražava strukturu kapitala, kao i trošak duga, trošak dioničkog kapitala i poreza na dobit te se određuje primjenom metode WACC-a.
- (2) U svrhu regulacije cijena, Agencija će posebnim propisom odrediti WACC.

- (3) WACC se računa na osnovu sljedeće formule:

$$WACC = \frac{re \times E}{(D + E)} + \frac{rd \times D \times (1 - T)}{(D + E)}$$

gdje je:

re – trošak vlasničkog kapitala u procentima

E – ukupna tržišna vrijednost vlasničkog kapitala (engl. Equity)

D – ukupna tržišna vrijednost obaveza s kamatama

T – troškovi duga (pozajmljenog kapitala) u procentima

rd – stopa poreza na dobit.

DIO ČETVRTI – REGULATORNO IZVJEŠTAVANJE POGLAVLJE I – RRD

Član 39.

(Pojam RRD)

- (1) RRD je skup dokumenata koji sadrže detaljan opis računovodstvenih principa i politika, opis troškovnog modela, detaljan opis alokacije troškova u troškovnom modelu te ostale informacije i izvore informacija koje je koristio proglašeni operator za pripremu RFI, te služi kao pojašnjenje RFI.

- (2) RRD se sastoji od:
- glavne regulatorne računovodstvene dokumentacije (u daljem tekstu: glavna RRD)
 - dodatne regulatorne računovodstvene dokumentacije (u daljem tekstu: dodatna RRD).

- (3) Glavna RRD je manje detaljna i objavljuje se.

- (4) Dodatna RRD je detaljna i dostavlja se samo Agenciji.

- (5) Proglašeni operator, prije podnošenja RFI, priprema RRD u skladu s Pravilom i dostavlja je Agenciji na saglasnost.

- (6) Prilikom podnošenja RFI, proglašeni operator mora priložiti RRD, koju je prethodno odobrila Agencija

Odjeljak A. RRD uz RFI pripremljene prema HCA

Član 40.

(Sadržaj glavne RRD uz RFI pripremljene prema HCA)

Glavna RRD, koja se prilaže uz RFI pripremljene i sastavljene po HCA, sadrži sljedeće:

- opis računovodstvenih principa i politika;
- opis isključenih stavki navedenih u ANEKSU XIV. Pravila;
- opis grupa usluga i usluga koje pruža proglašeni operator;
- mapiranje grupa usluga i usluga;
- opis transfernih naknada;
- identifikaciju i opis metodologije i tehnika uzorkovanja korištenih za prikupljanje podataka;
- opis kategorija osnovnih sredstava;
- metodologiju alokacije, koja uključuje opis metodologije alokacije prihoda, troškova, imovine i obaveza za grupe usluga, usluge i troškovne stavke (kao što su kablovi, kanali, komutaciona oprema, oprema za prenosne mreže, održavanje, popravke, itd), uključujući izvorne podatke, troškovne centre, klasifikacije troškovnih centara i pregled procesa alokacije troškova;
- opis računovodstvenog tretmana paketa usluga, uključujući kako se prihodi, troškovi i popusti raspoređuju na usluge;
- opis koji prikazuje obračun radnog kapitala uključenog u RFI s ciljem utvrđivanja njegove efikasnosti i adekvatnosti.

Član 41.

(Sadržaj dodatne RRD uz RFI prema HCA)

Dodatna RRD, koja se prilaže uz RFI pripremljene prema HCA, sadrži sljedeće:

- pregled transfernih naknada između svake od grupa usluga i usluga te adekvatan opis i prikaz opravdanosti primjene metodologija za njihovo određivanje;
- faktore rutiranja za veleprodajne i maloprodajne usluge te opis metodologije koja je korištena za dobijanje tih faktora rutiranja;
- broj mrežnih čvorova i opis (vrste i funkcije) opreme u svakom mrežnom čvoru;
- za svako osnovno sredstvo ili kategoriju osnovnog sredstva: opis osnovnog sredstva, uključujući specifikaciju njegovog korisnog vijeka i trenutnu starost, bruto knjigovodstvenu vrijednost po računovodstvu istorijskih troškova, neto knjigovodstvenu vrijednost po računovodstvu istorijskih troškova na kraju i na početku obračunskog perioda, amortizaciju i primijenjeni metod amortizacije;
- dokument metodologije alokacije, koji mora biti dovoljno detaljan kako bi se razvila kompletna mapa procesa svih alokacija u sistemu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova proglašenog operatora. Dokument mora minimalno sadržavati opis sljedećih stavki:
 - metodologije alokacije s detaljnim opisom ključeva alokacije koji su korišteni za pripremu RFI,
 - svi računi ili konta ili mjesta troška (iz glavne knjige) koji se unose u model,
 - sva mjesta troška,

- račune troškova/vrste troškova,
 - aktivnosti kao i detaljne alokacije troškovnih centara prema drugim troškovnim centrima i/ili aktivnostima i od aktivnosti do grupa usluga i usluga.
- f) stope iskorištenosti i identifikaciju rezervnog kapaciteta mreže, kao što su pojedinačni mrežni elementi (komutaciona oprema i prenosna oprema) i povezani nivoi rezervnog kapaciteta, te tehničku i ekonomsku opravdanost za uključivanje bilo kojih troškova povezanih s rezervnim kapacitetom mreže.

Odjeljak B. RRD uz RFI pripremljene prema CCA

Član 42.

(Sadržaj glavne RRD uz RFI pripremljene prema CCA)

Glavna RRD, koja se prilaže uz RFI pripremljene prema CCA, sadrži sljedeće:

- dokumentaciju za CCA, koja sadrži podatke o svim razlikama koje su nastale zbog primjene metoda alokacije korištenih u pripremi RFI prema HCA i primjene metoda alokacije korištenih u pripremi RFI prema CCA;
- metode procjene s opisom pristupa pri određivanju GRC i NRC na kraju godine kao i sva prilagođavanja u skladu s principom očuvanja vrijednosti finansijskog kapitala;
- dokument o detaljnoj metodologiji procjene za svaku kategoriju osnovnih sredstava, koji će obezbijediti detaljne informacije o osnovnim podacima i metodologiji koja se koristi za pripremu RFI prema CCA;
- opis tretmana rezervnog kapaciteta mreže.

Član 43.

(Sadržaj dokumenta o metodologiji procjene osnovnih sredstava)

Dokument o metodologiji procjene osnovnih sredstava, koji se traži u tački c) člana 42. mora sadržavati barem sljedeće:

- za svako mrežno osnovno sredstvo ili kategoriju osnovnih sredstava, njihov opis uključujući i:
 - metode revalorizacije i izvore GRC za sva osnovna sredstva,
 - jasno obrazloženje tretmana otuđenja i otpisa osnovnih sredstava, uključujući obrazloženje za različit tretman unutar kategorije osnovnih sredstava kad takva razlika postoji,
 - politike amortizacije, uključujući metodu amortizacije i tretman dobitka ili gubitka revalorizacije osnovnih sredstava.
- Za svaku kategoriju osnovnih sredstava (sredstva koja nisu mrežna osnovna sredstva), opis osnovnog sredstva uključujući i:
 - metode revalorizacije i izvore GRC za sva osnovna sredstva,
 - jasno obrazloženje tretmana otuđenja i otpisa osnovnih sredstava, uključujući obrazloženje za različit tretman unutar kategorije osnovnih sredstava kad takva razlika postoji,
 - politike amortizacije, uključujući metodu amortizacije i tretman dobitka ili gubitka revalorizacije osnovnih sredstava.

Član 44.

(Dodatna RRD uz RFI pripremljene prema CCA)

Dodatna RRD koja se prilaže uz RFI pripremljene prema CCA, sadrži sljedeće:

- dokument o revalorizaciji osnovnih sredstava, koji za svaku kategoriju osnovnog sredstva sadrži detaljne

- informacije o korištenoj metodologiji za pripremu RFI prema CCA;
- b) stope iskorištenosti u smislu kapaciteta mreže i identifikaciju rezervnog kapaciteta mreže, kao što su određeni mrežni elementi koji su povezani s rezervnim kapacitetom komutacione opreme i prenosne opreme (postojeći i iskorišteni za svrhe pripreme RFI pripremljenih prema CCA) te tehničku i ekonomsku opravdanost za uključivanje troškova zbog rezervnog kapaciteta mreže;
- c) dokumentaciju o svim usklađivanjima efikasnosti, a posebno:
- 1) opis topologije mreže prije i poslije bilo kakvog usklađivanja efikasnosti, s pojašnjenjem usklađivanja ili
 - 2) obrazloženje da troškovna osnovica predstavlja osnovicu efikasnog operatora, ako proglašeni operator nije vršio usklađivanje efikasnosti.

Član 45.

(Sadržaj dokumenta o revalorizaciji osnovnih sredstava)

Dokument o revalorizaciji osnovnih sredstava, koji se traži u tački a) člana 44. Pravila mora obavezno sadržavati sljedeće:

- a) za sve kategorije osnovnih sredstva koja se odnose na mrežu: opis sredstva uključujući korisni vijek i starost, bruto knjigovodstvenu vrijednost prema HCA i neto knjigovodstvenu vrijednost prema HCA (na kraju i na početku obračunskog perioda), amortizaciju prema HCA, GRC i NRC (na kraju i na početku obračunskog perioda), amortizaciju prema CCA, dodatnu amortizaciju, zaostalu amortizaciju i GHG/L; Također je potrebno opisati metode za određivanje GRC i NRC uključujući sljedeće:
 - 1) metode revalorizacije i izvore GRC za sva osnovna sredstva,
 - 2) informacije o količini i jediničnoj cijeni koje se odnose na GRC osnovnog sredstva za sva osnovna sredstva revalorizovana metodama apsolutnog vrednovanja ili modernog ekvivalenta imovine (MEA),
 - 3) detaljne informacije o jediničnoj cijeni korištenoj za dobijanje indeksa cijena za sva osnovna sredstva revalorizovana po metodi indeksacije.
- b) za sve kategorije osnovnih sredstava (isključujući sredstva koja se odnose na mrežu): opis sredstva uključujući korisni vijek kategorije osnovnog sredstva i starost, bruto knjigovodstvenu vrijednost prema HCA i neto knjigovodstvenu vrijednost prema HCA (na kraju i na početku obračunskog perioda), amortizaciju prema HCA, GRC i NRC (na kraju i na početku obračunskog perioda), amortizaciju prema CCA, dodatnu amortizaciju, zaostalu amortizaciju i GHG/L; Također je potrebno opisati metode za određivanje GRC i NRC uključujući sljedeće:
 - 1) metode revalorizacije i izvore GRC za sva osnovna sredstva,
 - 2) za sva osnovna sredstva revalorizovana metodama apsolutnog vrednovanja ili modernog ekvivalenta imovine, informacije o količini i jediničnoj cijeni koja se odnosi na GRC za kategoriju osnovnog sredstva,
 - 3) za sva osnovna sredstva revalorizovana po metodi indeksacije, detaljne informacije o jediničnoj cijeni korištenoj za dobijanje indeksa cijena korištenih tokom revalorizacije.

- c) za sva sredstva revalorizovana po metodi modernog ekvivalenta imovine potrebno je prezentirati sljedeće informacije:

- 1) kompletno i detaljno poređenje kapaciteta i funkcionalnosti postojećeg sredstva koje se revalorizuje, s odabranim modernim ekvivalentom imovine,
- 2) obrazloženje za izbor određenog modernog ekvivalenta imovine,
- 3) opis usklađivanja koja su u vezi s dodatnim kapacitetom nove opreme, dodatnu funkcionalnost nove opreme, uštedu u operativnim troškovima u odnosu na postojeću opremu i slično; U slučaju da se ne vrše usklađivanja, potrebno je dostaviti odgovarajuće obrazloženje.

Odjeljak C. Procedura odobravanja RRD

Član 46.

(Predaja RRD)

- (1) Proglašeni operator ima obavezu da svake godine, najkasnije do 31. marta, dostavlja Agenciji na pregled i saglasnost RRD za prethodnu finansijsku godinu.
- (2) Proglašeni operator predaje Agenciji RRD u sljedećem obliku:
 - a) jedan štampani primjerak,
 - b) jedna kopija u nezaštićenom.pdf formatu,
 - c) jedna kopija u nezaštićenom MS Word/MS Excel formatu.
- (3) RRD dostavljena u formi tabela s numeričkim podacima se mora dostaviti na način koji u potpunosti prikazuje ulazne i izlazne podatke i formule.
- (4) Sve izmjene i dopune RRD u odnosu na prethodnu godinu moraju biti jasno označene dodatnom dokumentacijom uz navođenje razloga i utjecaja tih izmjena.

Član 47.

(Odobranje RRD)

- (1) Agencija će u roku od 60 dana od dana prijema RRD, dokumentaciju pregledati i obavijestiti proglašenog operatora o usaglašenosti RRD s Pravilom.
- (2) Nakon pregleda RRD, Agencija može sljedeće:
 - a) dati saglasnost na RRD,
 - b) dati uslovnu saglasnost, uz potrebne izmjene RRD koje odredi Agencija ili
 - c) odbiti RRD uz navođenje razloga i zahtijevati od proglašenog operatora da izvrši izmjene i dopune, kako bi se otklonila neslaganja i dostavi Agenciji korigovanu RRD najduže u roku od 30 dana od prijema obavijesti o odbijanju RRD.
- (3) Proglašeni operator ne smije vršiti nikakve izmjene RRD na koju je Agencija dala saglasnost, osim u slučaju da mu Agencija dostavi pismeno odobrenje za takve izmjene.

POGLAVLJE II – RFI

Član 48.

(Pojam RFI)

- (1) RFI je skup revidiranih dokumenata koji predstavljaju rezultat računovodstvenog odvajanja.
- (2) Proglašeni operator svake godine priprema i sastavlja RFI na osnovu odobrene RRD i dostavlja ih Agenciji.
- (3) Proglašeni operator priprema i dostavlja RFI prema HCA i prema CCA za grupe usluga i usluge u skladu sa članom 63. Pravila.

**Član 49.
(Sadržaj RFI)**

- (1) RFI proglašenog operatora moraju najmanje sadržavati sljedeće:
 - a) izvještaj o dobitku i gubitku;
 - b) izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu;
 - c) izvještaj o poravnanju;
 - d) izvještaj o transfernim naknadama;
 - e) izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za maloprodajne usluge;
 - f) izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za veleprodajne usluge;
 - g) izvještaj o jediničnim troškovima mrežnih elemenata;
 - h) izvještaj o faktorima rutiranja mrežnih elemenata za alokaciju jediničnih troškova mrežnih elemenata na maloprodajne i veleprodajne usluge;
 - i) izjavu o usklađenosti s Pravilom i svim relevantnim propisima Agencije.
- (2) Ako su RFI ili njihov dio predstavljeni u formi tabela s numeričkim podacima, potrebno je da budu prikazani ulazni i izlazni podaci i formule.
- (3) Proglašeni operator je obavezan dostaviti i dodatne informacije na zahtjev Agencije.

Član 50.**(Izvještaj o dobitku i gubitku)**

- (1) Izvještaj o dobitku i gubitku je izvještaj o prihodima (uključujući transferne naknade), operativnim troškovima i amortizaciji, za svaku grupu usluga i uslugu za koju proglašeni operator ima obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova.
- (2) Izvještaj o dobitku i gubitku treba da se podnese prije oporezivanja i da uključuje prinos na angažovani kapital (ROCE), koji se dobije na način da se dobit podijeli s prosječnom vrijednošću angažovanog kapitala.
- (3) Proglašeni operator dostavlja izvještaj o dobitku i gubitku za pojedinačne usluge u formi koja je data u ANEKSIMA V. i VII. Pravila.
- (4) Izvještaj o dobitku i gubitku, s izvještajem o prosječno angažovanom kapitalu za grupu usluga (tržište), dostavlja se u formi koja je data u ANEKSIMA III. i IV. Pravila.
- (5) Radi konzistentnosti i cjelovitosti podataka, proglašeni operator, pored izvještaja o dobitku i gubitku za svaku grupu usluga i uslugu, mora dostaviti i konsolidovani izvještaj o dobitku i gubitku s izvještajem o prosječno angažovanom kapitalu ukupno za preduzeće u formi koja je data u ANEKSIMA I. i II. Pravila.

Član 51.**(Izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu)**

- (1) Izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu je izvještaj o osnovnim sredstvima (materijalna i nematerijalna) i radnom kapitalu (odvojenom na obrtna sredstva i kratkoročne obaveze) za svaku grupu usluga i uslugu za koju proglašeni operator ima obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova.
- (2) Prosječne vrijednosti angažovanog kapitala se računaju u skladu sa članom 19. i 36. Pravila.
- (3) Izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu za pojedinačne usluge se dostavlja u formi koja je data u ANEKSIMA VI. i VIII. Pravila.
- (4) Izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu za grupu usluga (tržište) te izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu ukupno za preduzeće se dostavljaju u formi kako je propisano u članu 50. stav (4) i (5) Pravila.

Član 52.**(Izvještaj o poravnanju)**

Kako bi se osigurao princip konzistentnosti informacija koje su date u RFI i statutarim finansijskim izvještajima, proglašeni operator mora dostaviti izvještaj o poravnanju:

- a) između konsolidovanog HCA izvještaja o dobitku i gubitku i izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu i statutarim finansijskih izvještaja,
- b) između konsolidovanog CCA izvještaja o dobitku i gubitku i izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu i statutarim finansijskih izvještaja,
- c) između konsolidovanog CCA izvještaja o dobitku i gubitku i izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu i konsolidovanog HCA izvještaja o dobitku i gubitku i izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu,
- d) između konsolidovanih HCA/CCA izvještaja o dobitku i gubitku i izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu pojedinačnih grupa usluga,
- e) između HCA/CCA izvještaja o dobitku i gubitku i izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu za grupe usluga i HCA/CCA izvještaja o dobitku i gubitku i izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu odgovarajućih pojedinačnih grupa usluga.

Član 53.**(Izvještaj o transfernim naknadama)**

- (1) Izvještaj o transfernim naknadama treba da sadrži: aktivnosti maloprodaje za koje proglašeni operator ima obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova, mjerne jedinice i količine navedenih aktivnosti za odgovarajući računovodstveni period (na primjer ukupni broj minuta, ukupni broj poziva itd.), informacije o naplati, jedinice i količine proizvoda u svrhu identifikacije ukupne naknade za aktivnost i računovodstvene politike.
- (2) Proglašeni operator dostavlja izvještaj o transfernim naknadama u formi koja je data u ANEKSU IX. Pravila.

Član 54.**(Izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za maloprodajne usluge)**

- (1) Izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za maloprodajne usluge se dostavlja za svaku od maloprodajnih grupa usluga za koju proglašeni operator ima obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova.
- (2) Jedinčni troškovi se usklađuju s odgovarajućom periodičnosti maloprodajnih usluga (za usluge fakturisane na mjesečnoj osnovi, odredit će se mjesečni jedinični troškovi) i bit će razvrstani na operativne troškove (mrežne i maloprodajne) i amortizaciju (mrežnu i maloprodajnu). Također je potrebno prikazati relevantni prosječno angažovani kapital (mrežni i maloprodajni) i količine usluga.
- (3) Proglašeni operator dostavlja izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za maloprodajne usluge u formi koja je data u ANEKSU X. Pravila.

Član 55.**(Izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za veleprodajne usluge)**

- (1) Izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za veleprodajne usluge se dostavlja za svaku od veleprodajnih grupa usluga za koju proglašeni operator ima obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova.
- (2) Godišnji jedinični troškovi se dijele na operativne troškove i amortizaciju. Također se prikazuju relevantni prosječno angažovani kapital i količine usluga.

- (3) Proglašeni operator dostavlja izvještaj o godišnjim jediničnim troškovima za veleprodajne usluge u formi koja je data u ANEKSU XI. Pravila.

Član 56.

(Izvještaj o jediničnim troškovima mrežnih elemenata)

- (1) Izvještaj o jediničnim troškovima mrežnih elemenata se dostavlja za svaki pojedinačni mrežni element koji se koristi za pružanje maloprodajnih i veleprodajnih usluga.
- (2) Jedinični troškovi moraju biti podijeljeni na operativne troškove i amortizaciju. Također mora biti prikazan i relevantni prosječni angažovani kapital i količine mrežnih elemenata.
- (3) Proglašeni operator dostavlja izvještaj o jediničnim troškovima mrežnih elemenata u formi koja je data u ANEKSU XII. Pravila.

Član 57.

(Izvještaj o faktorima rutiranja mrežnih elemenata)

- (1) Izvještaj o faktorima rutiranja mrežnih elemenata se odnosi na faktore rutiranja koji se koriste za alokaciju jediničnih troškova mrežnih elemenata na maloprodajne usluge i veleprodajne usluge.
- (2) Za maloprodajne i veleprodajne usluge za koje proglašeni operator ima obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova, dostavljaju se informacije o obimu usluga (kao što su minute, SMS ili MB), mrežnim elementima koji se koriste za određenu vrstu usluge zajedno s odgovarajućim faktorom rutiranja, troškovima mrežnog elementa i prosječnim troškom mrežnog elementa po jedinici usluge.
- (3) Proglašeni operator dostavlja izvještaj o faktorima rutiranja mrežnih elemenata u formi koja je data u ANEKSU XIII. Pravila.

Član 58.

(Izjava o usklađenosti)

Izjava o usklađenosti je izjava o usklađenosti s Pravilom i svim relevantnim propisima Agencije, koja je potpisana od strane osobe zadužene za pripremu RFI proglašenog operatora, u kojoj stoji da RFI nemaju materijalnih grešaka te da su pripremljeni i sastavljeni u skladu s Pravilom o odvojenom računovodstvu, odobrenom RRD i svim relevantnim propisima Agencije.

Odjeljak B. Predaja RFI Agenciji

Član 59.

(Predaja RFI)

- (1) Proglašeni operator ima obavezu svake godine najkasnije do 31. jula dostaviti Agenciji RFI, zajedno s regulatornim revizorskim izvještajem i nekvalifikovanim revizorskim mišljenjem te kopijom RRD koju je odobrila Agencija ili koja je prilagođena u skladu s izmjenama koje je zahtijevala Agencija u skladu sa članom 47, stav (2) tačka b) Pravila, za prethodnu finansijsku godinu.
- (2) Proglašeni operator predaje Agenciji RFI zajedno s RRD u sljedećem formatu:
- jedan štampani primjerak,
 - jedna kopija u nezaštićenom.pdf formatu,
 - jedna kopija u nezaštićenom MS Word/MS Excel formatu.
- (3) Svi RFI dostavljeni u formi tabela s numeričkim podacima se moraju dostaviti na način koji u potpunosti prikazuje ulazne i izlazne podatke i formule.

DIO PETI – REGULATORNA REVIZIJA I OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA

Član 60.

(Izbor regulatornog revizora)

- (1) Regulatorni revizor kojeg proglašeni operator bira za reviziju RFI u skladu s Pravilom mora biti certifikovan za obavljanje finansijske revizije na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (2) Regulatorni revizor mora biti nezavisan od bilo kojeg pravnog lica koje učestvuje u pripremi, podršci ili savjetovanju proglašenog operatora u procesu izrade RFI, RRD ili modelovanja regulatornih troškova, u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za reviziju regulatornih finansijskih izvještaja.
- (3) Nakon izbora regulatornog revizora, proglašeni operator će Agenciji dostaviti sljedeće informacije u pisanoj formi:
- naziv revizorske kuće,
 - obim revizije,
 - plan revizije,
 - potvrdu o nezavisnosti revizora kako je propisano u stavu (2) ovog člana.
- (4) U roku od deset dana od dostavljanja informacija iz stava (3) ovog člana Agenciji, Agencija može uložiti pisani prigovor na imenovanje regulatornog revizora.
- (5) Ukoliko regulatorni revizor, kojeg je izabrao proglašeni operator, ne ispunjava uslove propisane stavovima (1) i (2) ovog člana, Agencija će zahtijevati novi izbor regulatornog revizora.
- (6) Proglašeni operator je odgovoran za završetak regulatorne revizije.
- (7) Agencija može zahtijevati sastanak s regulatornim revizorom ako bude smatrala da je to neophodno.
- (8) Proglašeni operator je obavezan da u ugovor s regulatornim revizorom uključi odredbu kojom se regulatorni revizor obavezuje da će održati ad hoc sastanke s Agencijom ako to Agencija bude zahtijevala.

Član 61.

(Revizorski izvještaj)

- (1) Revizorski izvještaj na RFI mora biti jasan te uključivati: odgovornost menadžmenta i revizora, osnovu mišljenja i mišljenje revizije te biti u skladu sa zahtjevima Pravila.
- (2) Obrazac izvještaja nezavisnog revizora dat je kao ANEKS XV. Pravila.
- (3) Revizorski izvještaj na RFI mora biti pripremljen u skladu s Međunarodnim standardima revizije i dati jasnu garanciju da su RFI pripremljeni i sastavljeni u skladu s Pravilom, drugim relevantnim propisima Agencije i RRD koju je odobrila Agencija u skladu sa članom 47. Pravila.
- (4) U obavljanju svojih dužnosti, regulatorni revizor mora provjeriti da li su za pripremu RFI korištene iste računovodstvene politike kao za pripremu statutarних finansijskih izvještaja.

Član 62.

(Objavljivanje informacija)

Ukoliko nije drugačije propisano Pravilom, nakon podnošenja RFI Agenciji u skladu sa članom 59. Pravila, proglašeni operator će na svojoj internetskoj stranici objaviti sljedeće informacije:

- HCA i CCA izvještaj o dobitku i gubitku za svaku grupu usluga prema članu 63. Pravila;

- b) izvještaj o prosječno angažovanom kapitalu za svaku grupu usluga prema članu 63. Pravila;
- c) izvještaj o poravnanju između HCA i CCA izvještaja o dobitku i gubitku i statutarinih finansijskih izvještaja;
- d) izvještaj o poravnanju između HCA i CCA izvještaja o prosječno angažovanom kapitalu i statutarinih finansijskih izvještaja;
- e) glavnu RRD kako je propisano u članovima 40. i 42. Pravila;
- f) izjavu o usklađenosti;
- g) izvještaj o regulatornoj reviziji.

DIO ŠESTI— USLUGE KOJE SU PREDMET ODVOJENOG RAČUNOVODSTVA I RAČUNOVODSTVA TROŠKOVA

Član 63.
(Usluge)

- (1) Grupe usluga (tržišta) koje mogu biti predmet odvojenog računovodstva i računovodstva troškova su:
 - a) fiksne maloprodajne govorne usluge;
 - b) fiksne maloprodajne usluge prenosa podataka;
 - c) iznajmljene linije i ekvivalentne usluge;
 - d) druge fiksne maloprodajne usluge;
 - e) mobilne maloprodajne govorne usluge;
 - f) mobilne maloprodajne usluge prenosa podataka;
 - g) druge mobilne maloprodajne usluge;
 - h) audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija – maloprodajni nivo
 - i) druge maloprodajne usluge;
 - j) fiksne veleprodajne govorne usluge;
 - k) usluge pristupa izdvojenoj lokalnoj petlji/potpetlji;
 - l) veleprodajne usluge širokopojsnog (bitstream) pristupa na fiksnoj lokaciji;
 - m) veleprodaja iznajmljenih linija i ekvivalentne usluge;
 - n) druge fiksne veleprodajne usluge;
 - o) mobilne veleprodajne usluge;
 - p) druge veleprodajne usluge;
 - r) druge aktivnosti (usluge koje nisu povezane s pružanjem telekomunikacionih usluga),
 - s) druge grupe usluga (tržišta) za koje Agencija utvrdi da trebaju biti predmet odvojenog računovodstva i računovodstva troškova prema rezultatima analize relevantnih tržišta.
- (2) RFI se pripremaju i sastavljaju za pojedinačne usluge koje pripadaju relevantnim tržištima za koje je Agencija provela analizu te proglasila SMP operatore i odredila im obavezu odvajanja računovodstvenih evidencija i/ili obavezu kontrole cijena i vođenja troškovnog računovodstva.
- (3) Također, ako smatra da je to potrebno radi konzistentnosti podataka i transparentnosti, Agencija posebnom odlukom može utvrditi grupe usluga i pojedinačne usluge za koje operator ima obavezu odvojenog računovodstva i računovodstva troškova za koje operator nije proglašen za SMP operatora.

DIO SEDMI – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 64.
(Aneksi Pravila)

Dio Pravila čine:

ANEKS I. KONSOLIDOVANI HCA IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU I IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU

ANEKS II. KONSOLIDOVANI CCA IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU I IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU
ANEKS III. HCA IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU I IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU ZA GRUPU USLUGA
ANEKS IV. CCA IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU I IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU ZA GRUPU USLUGA
ANEKS V. HCA IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU ZA USLUGU
ANEKS VI. HCA IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU
ANEKS VII. CCA IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU ZA USLUGU
ANEKS VIII. CCA IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU
ANEKS IX. IZVJEŠTAJ O HCA/CCA TRANSFERNIM NAKNADAMA
ANEKS X. IZVJEŠTAJ O GODIŠNJIM JEDINIČNIM HCA/CCA TROŠKOVIMA ZA MALOPRODAJNE USLUGE
ANEKS XI. IZVJEŠTAJ O GODIŠNJIM JEDINIČNIM HCA/CCA TROŠKOVIMA ZA VELEPRODAJNE USLUGE
ANEKS XII. HCA/CCA IZVJEŠTAJ O JEDINIČNIM TROŠKOVIMA MREŽNIH ELEMENATA
ANEKS XIII. IZVJEŠTAJ O FAKTORIMA RUTIRANJA MREŽNIH ELEMENATA
ANEKS XIV. TROŠKOVI POVEZANI S TELEKOMUNIKACIONIM USLUGAMA KOJE ISKAŽUJE PROGLAŠENI OPERATOR, ALI KOJI ĆE BITI ISKLJUČENI IZ TROŠKOVA GRUPA USLUGA ILI USLUGA PRILIKOM RAČUNOVODSTVENOG ODVAJANJA
ANEKS XV. IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA
ANEKS XVI. SPISAK SKRAĆENICA

Član 65.

(Dostavljanje prve RRD Agenciji)

- (1) Proglašeni operator ima obavezu da u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Pravila dostavi svoju prvu RRD prema HCA Agenciji na saglasnost.
- (2) Proglašeni operator ima obavezu da u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Pravila dostavi svoju prvu RRD prema CCA Agenciji na saglasnost.

Član 66.

(Dostavljanje prvih RFI Agenciji)

- (1) Proglašeni operator će prve RFI prema HCA, pripremljene u skladu s Pravilom, za prethodnu finansijsku godinu dostaviti Agenciji u roku od šest mjeseci po dobijanju saglasnosti na RRD.
- (2) Proglašeni operator će prve RFI prema CCA, pripremljene u skladu s Pravilom, za prethodnu finansijsku godinu dostaviti Agenciji u roku od šest mjeseci po dobijanju saglasnosti na RRD.
- (3) RFI predati u skladu s ovim članom sadrže samo informacije u vezi s finansijskom godinom za koju su pripremljeni i sastavljeni te će biti predmet revizije u skladu sa članovima 60. i 61. Pravila.
- (4) U svrhu revizije prvih RFI iz ovog člana, Agencija daje saglasnost na izbor regulatornog revizora.

(Utvrdjivanje WACC-a)

- (1) Agencija će, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Pravila, donijeti propis o utvrđivanju WACC-a za sastavljanje RFI za 2018. godinu.
- (2) Agencija svake godine, najkasnije do 31. marta, donosi propis o utvrđivanju WACC-a za sastavljanje RFI koji se dostavljaju u tekućoj godini.

Član 68.

(Stupanje na snagu)

Pravilo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-02-2-2495/18
29. augusta 2018. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća Agencije
Plamenko Čustović, s. r.

**ANEKS I. KONSOLIDOVANI HCA IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU I
IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU**

[illegible]

ANEKS V. HCA IZVJEŠTAJ O DOBITI ZA USLUGU “X” ZA GODINU T

	Godina T (1,000 KM)	Godina T-1 (1,000 KM)
Prihodi		
Eksterna prodaja		
Interna prodaja		
Usluga 1		
Usluga n		
Ostale usluge		
Ostali prihodi		
Ukupni prihodi (a)		
Troškovi		
Vlastiti operativni troškovi		
Troškovi zaposlenih		
Troškovi marketinga		
Troškovi održavanja		
Ostali operativni troškovi		
Interne transferne naknade		
Usluga 1		
Usluga n		
Ostale usluge		
Ukupni operativni troškovi (b)		
HCA Amortizacija		
Kablovska kanalizacija i kablovi		
Komutaciona oprema (engl. switching equipment)		
Prenosna oprema		
Zemljište i zgrade		
Nematerijalna sredstva		
Ostala osnovna sredstva		
Ukupna HCA amortizacija (c)		
Ukupni HCA operativni troškovi (d)=(b)+(c)		
HCA Dobitak (Gubitak) (e)=(a)-(d)		
Prosječno angažovani kapital (f)		
Prinos na angažovani kapital (g)=(e)/(f)	%	%
WACC	%	%
Jedinica mjere		
Interno obezbijedena količina		
Eksterno obezbijedena količina		
Ukupna količina		
Prosječan prihod po jedinici mjere (x)		
Prosječan trošak po jedinici mjere (y)		
Prosječan profit po jedinici mjere (z)=(x)-(y)		
Prosječno angažovani kapital po jedinici mjere (p)		
Prosječan WACC po jedinici mjere (w)=(p)xWACC		
Prosječan neto dobitak po jedinici mjere (r)=(z)-(w)		

ANEKS VI. HCA IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU

Osnovna sredstva (Neto knjigovodstvena vrijednost)	Godina T (1,000 KM)	Godina T-1 (1,000 KM)
Kablovska kanalizacija i kablovi		
Komutaciona oprema (engl. switching equipment)		
Prenosna oprema		
Zemljište i zgrade		
Nematerijalna sredstva		
Ostala osnovna sredstva		
Ukupna osnovna sredstva (a)		
Obrtna sredstva		
Gotovina i kratkoročni depoziti		
Potraživanja od kupaca		
Zalihe		
Ostala tekuća sredstva		
Ukupna obrtna sredstva (b)		
Ukupna sredstva (c) = (a) + (b)		
Kratkoročne obaveze		
Kratkoročni krediti/pozajmice		
Obaveze prema dobavljačima		
Ostale tekuće obaveze		
Ukupne kratkoročne obaveze (d)		
Prosječno angažovani kapital (e) = (c) - (d)		

ANEKS VII. CCA IZVJEŠTAJ O DOBITI ZA USLUGU ,X' ZA GODINU T

	Godina T (1,000 KM)	Godina T-1 (1,000 KM)
Prihodi		
Eksterna prodaja		
Interna prodaja		
Usluga 1		
Usluga n		
Ostale usluge		
Ostali prihodi		
Ukupni prihodi (a)		
Troškovi		
Vlastiti operativni troškovi		
Troškovi zaposlenih		
Troškovi marketinga		
Troškovi održavanja		
Ostali operativni troškovi		
Interne transferne naknade		
Usluga 1		
Usluga n		
Ostale usluge		
Ukupni operativni troškovi (b)		
HCA amortizacija (c)		
Dodatna amortizacija (d)		
CCA Amortizacija (e) = (c)+(d)		
Ukupno CCA operativni troškovi (f)=(b)+(e)		
Bruto dobitak/gubitak revalorizacije OS (g)		
Zaostala amortizacija (h)		
Neto dobitak/gubitak rev. OS (i)=(g)-(h)		
CCA Dobitak (Gubitak) (j)=(a)-(f)+(i)		
Prosječno angažovani kapital (k)		
Prinos na angažovani kapital (l)=(j)/(k)	%	%
WACC	%	%
Jedinica mjere		
Interno obezbijedena količina		
Eksterno obezbijedena količina		
Ukupna količina		
Prosječan prihod po jedinici mjere (x)		
Prosječan trošak po jedinici mjere (y)		
Prosječan profit po jedinici mjere (z)=(x)-(y)		
Prosječno angažovani kapital po jedinici mjere (p)		
Prosječan WACC po jedinici mjere (w)=(p)xWACC		
Prosječan neto dobitak po jedinici mjere (r)=(z)-(w)		

ANEKS VIII. CCA IZVJEŠTAJ O PROSJEČNO ANGAŽOVANOM KAPITALU

	Godina T (1,000 KM)	Godina T-1 (1,000 KM)
Osnovna sredstva (Neto knjigovodstvena vrijednost)		
Kablovska kanalizacija i kablovi		
Komutaciona oprema (engl. switching equipment)		
Prenosna oprema		
Zemljište i zgrade		
Nematerijalna sredstva		
Ostala osnovna sredstva		
Ukupna osnovna sredstva (a)		
Obrtna sredstva		
Gotovina i kratkoročni depoziti		
Potraživanja od kupaca		
Zalihe		
Ostala tekuća sredstva		
Ukupna obrtna sredstva (b)		
Ukupna sredstva (c) = (a)+(b)		
Kratkoročne obaveze		
Kratkoročni krediti/pozajmice		
Obaveze prema dobavljačima		
Ostale tekuće obaveze		
Ukupne kratkoročne obaveze (d)		
Prosječno angažovani kapital (e) = (c)-(d)		

**ANEKS IX. IZVJEŠTAJ O HCA/CCA TRANSFERNIM NAKNADAMA ZA GODINU
T I T-1**

(1,000 KM)	Usluga 1	Usluga 2	Usluga 3	Usluga 4	Usluga 5	Usluga 6	Usluga "X"
Usluga 1	X						
Usluga 2		X					
Usluga 3			X				
Usluga 4				X			
Usluga 5					X		
Usluga 6						X	
Usluga "X"							X

ANEKS XII. HCA/CCA IZVJEŠTAJ O GODIŠNJIM JEDINIČNIM TROŠKOVIMA MREŽNIH ELEMENATA

	Jedinica mjere	Količina	Operativni troškovi	Amortizacija	Prosječno angažovani kapital	Ukupni troškovi	Prosječan trošak po jedinici mjere
mrežni element 1							
mrežni element 2							
mrežni element 3							
.							
.							
.							
mrežni element n							

ANEKS XIII. IZVJEŠTAJ O FAKTORIMA RUTIRANJA MREŽNIH ELEMENATA

	mrežni element 1	mrežni element 2	mrežni element 3	.	.	.	mrežni element m
usluga 1							
usluga 2							
usluga 3							
.							
.							
.							
usluga n							

ANEKS XIV.

TROŠKOVI POVEZANI S TELEKOMUNIKACIONIM USLUGAMA KOJE ISKAŽUJE PROGLAŠENI OPERATOR, ALI KOJI ĆE BITI ISKLJUČENI IZ TROŠKOVA GRUPA USLUGA ILI USLUGA PRILIKOM RAČUNOVODSTVENOG ODVAJANJA

Troškovi, dobici i gubici u vezi s finansijskim plasmanima, Kazne, uključujući kazne povezane s odloženim isplatama obaveza,

Prebare,

Oštećena osnovna sredstva i troškovi u vezi s njihovom popravkom (osim oštećenja nastalih tokom redovnog korištenja osnovnih sredstava i troškova nastalih tokom otklanjanja tih oštećenja),

Dio posebnih isplata zaposlenima, kao što su plaćanja naknade za rano penzionisanje, koji prevazilazi maksimalno dozvoljen iznos propisan relevantnim zakonom,

Troškovi u vezi s lošim dugovima, ukoliko relevantnim zakonom nije dozvoljeno da budu uključeni u obračun poreske osnovice,

Troškovi koji su nepovratni prošli troškovi, kao što su gubici od otuđenja osnovnih sredstava,

Troškovi zastarjele imovine,

Troškovi istraživanja i razvoja u vezi s budućim razvojem,

Troškovi koji se odnose na imovinu stečenu od strane proglašenog operatora bez naknade,

Dobici i gubici od otuđenja imovine,

Troškovi u vezi s gudvilom,

Pozajmice i srodni finansijski troškovi koji nisu povezani s telekomunikacionim uslugama,

Dio troškova naknada za raskid ugovora o radu i srodne naknade zaposlenima i članovima upravnih organa kod proglašenog operatora, koji prevazilazi maksimalno dozvoljen iznos propisan relevantnim zakonom,

Isplaćene dividende i obaveze,

Dio doprinosa za penziju i zdravstveno osiguranje zaposlenih i članova upravnih organa kod proglašenog operatora, koji prevazilazi maksimalno dozvoljen iznos propisan relevantnim zakonom,

Dio beneficija koje se plaćaju ili pružaju zaposlenima i članovima upravnih organa kod proglašenog operatora, koji prevazilazi maksimalno dozvoljen iznos propisan relevantnim zakonom,

Pokloni čija vrijednost prevazilazi maksimalno dozvoljen iznos propisan relevantnim zakonom,

Dio troškova reprezentacije, koji prevazilazi maksimalno dozvoljen iznos propisan relevantnim zakonom,

Putni troškovi čija vrijednost prevazilazi maksimalno dozvoljen iznos propisan relevantnim zakonom,

Troškovi u vezi s prilagođavanjem vrijednosti osnovnih sredstava i prodavnica, na osnovu očekivanog smanjenja njihove vrijednosti,

Troškovi koji se ne mogu uključiti u obračun poreske osnovice u svrhu obračuna poreza na dobit u skladu s relevantnim zakonom,

Ostali troškovi utvrđeni bilo kojim relevantnim zakonom, a koji na osnovu tog zakona ne mogu biti uključeni u obračun troškova regulisane usluge,

Ostali troškovi utvrđeni i opravdani od strane Agencije, kao troškovi koji se ne mogu uključiti u obračun troškova regulisane usluge.

ANEKS XV. IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izveštaj nezavisnog revizora na regulatorne finansijske izveštaje na dan 31. decembra 20xx. godine Akcionarima društva "XXXXXX" Mišljenje

Obavili smo reviziju regulatornih finansijskih izveštaja xxxxxx (u daljem tekstu: Društvo), koji se sastoje od regulatornih finansijskih izveštaja na dan 31. decembra 20xx. godine (Izveštaj o prihodima i rashodima i prosječno angažovanom kapitalu, Izveštaj o poravnanju, Izveštaj o transfernim naknadama, Izveštaj o godišnjim mrežnim jediničnim troškovima maloprodajnih i veleprodajnih usluga, Izveštaj o jediničnim troškovima mrežnih komponenti, Izveštaj o faktorima rutiranja mrežnih komponenti, Izveštaj o alokaciji maloprodajnih troškova i Izjava o odgovornosti).

Prema našem mišljenju, regulatorni finansijski izveštaji Društva sa stanjem na dan 31. decembra 20xx godine i za godinu završenu na taj dan sastavljeni su u svim materijalno značajnim aspektima u skladu s Metodologijom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva.

Tokom postupaka nije nam ništa ukazalo na činjenicu da Društvo nije postupilo u skladu s obavezom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti, u skladu s navedenim standardima su opisane u ovom izveštaju u odjeljku o revizijskim odgovornostima za reviziju finansijskih izveštaja. Mi smo nezavisni od Društva u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju regulatornih finansijskih izveštaja Društva i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost Uprave Društva za regulatorne finansijske izveštaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju regulatornih finansijskih izveštaja u skladu s Metodologijom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva kao i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja regulatornih finansijskih izveštaja, a koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li regulatorni finansijski izveštaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške i izdati revizijski izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izveštaja.

Kao dio revizije, u skladu s MRevS-ima, naša odgovornost kao revizora je da stvaramo profesionalno prosuđivanje i odražavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza regulatornih finansijskih izveštaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i

pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;

- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola;
- Ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj regulatornih finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li regulatorni finansijski izvještaji, osnove na način kojim se postiže fer prezentacija.
- Ostvarili smo komunikaciju s Upravom, između ostalog, u vezi s planiranim obimom i vremenom obavljanja revizije i značajnih rezultata revizije, uključujući bilo koje značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom naše revizije.

Ostala pitanja

XXXX

Društvo za reviziju:

Ovlašteni revizor:

Datum:

ANEKS XVI. SPISAK SKRAĆENICA

ABC	Activity Based Costing	Obračun troškova na bazi aktivnosti
ARFi	Average routing factor of service i	Prosječni faktor rutiranja usluge i
BD	Backlog Depreciation	Zaostala amortizacija
CA	Current Asset	Obrtno sredstvo
CCA	Current Cost Accounting	Računovodstvo tekućih troškova
CCD	Current Cost Depreciation	Amortizacija po računovodstvu tekućih troškova
EPMU	Equi-Proportional Mark-Up	Jednako proporcionalni dodatka
FAC	Fully Allocated Costing	Potpuno alocirani (raspodijeljeni) troškovi
GBV	Gross Book Value	Bruto knjigovodstvena vrijednost
GHG/L	Gross Holding Gain/Loss	Bruto dobitak/gubitak revalorizacije snovnih sredstava
GRC	Gross Replacement Cost	Bruto trošak zamjene
HCA	Historic Cost Accounting	Računovodstvo istorijskih troškova
HCD	Historic Cost Depreciation	Amortizacija po računovodstvu istorijskih troškova
HD	Historical depreciation	Istorijska amortizacija
IESBA	International Ethics Standards Board for Accountants	Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe
MB	Megabyte	Megabajt
MCE	Mean capital employed	Prosječno angažovani kapital
MEA	Modern Equivalent Asset	Moderni ekvivalent imovine (sredstva)
NBV	Net Book Value	Neto knjigovodstvena vrijednost
NC	Network Component	Mrežna komponenta
NRC	Net Replacement Cost	Neto trošak zamjene
RRD		Regulatorna računovodstvena dokumentacija
RFI		Regulatorni finansijski izvještaji
SMP	Significant Market Power	Operator sa značajnom tržišnom snagom
WACC	Weighted Average Cost of Capital	Ponderisani prosječni trošak kapitala